

2.
szám

Károkatonna

2010.
február

Írják és szerkesztik a Magyar Írószövetség Íróiskolájának hallgatói

P. SZABÓ MÁRIA	Én, Báthory Erzsébet	2
HAMANA ZSOLT	A kecske és a róka	8
	A sas, az üregi nyúl és a galamb	8
	Az emberszabásúak és a béka	9
DUDICS EMESE	90/60	10
BÁCSI ISTVÁN	A ház	11
	Az olvasó látogatása	13
OROSZI ZSUZSANNA	Lélekmozdulat	16
KÓSA SÁNDOR	Jövő idő	19
VARGA KRISZTA	Gerhard Amberger bakter	21

P. SZABÓ MÁRIA

Én, Báthory Erzsébet*(részlet)*

Másnap félig álmosan keltem ki ágyamból, de ahogyan lábam leért szobám döngölt földjére, a nyirkos, hideg tapintás ráébresztett sürgetős cselekedetem fontosságára. Lenyeltem a kenyeret, ami már ott árválkodott egy kanna habos tej kíséretében a ládám tetején. Asztalom nem volt, hiába kértem bátyámat, mindössze egy íróállvány volt a szobámban, mert az írást jó-maga is fontosnak tartotta. A falakra védelem és dísz gyanánt három medvebőr volt felaggatva. Ahogy néztem még így is félelmetesen vicsorító pofájukat, úgy gondoltam, az egyik szekér tetejére felférnek, akkor a szobám illatának egy részét talán általvihetem újdonsült helyemre.

– Zsuzsánna! Szaladj csak! – kiabáltam jó hangosan a lánynak, aki egyik fülére siket volt már jó ideje. – Vidd innen ezeket a bőroket a szekér tetejére, keményen kötözzétek le.

– Igen, kisasszony!

– Hány szekér lett megpakolva?

– Kétkezemnyi lett, az biztos! – mutatta ujjait felém.

Akkor úgy számolhattam, tíz szekérre fért fel leánykori holmim, hozzávetve a szolgálimmal együtt. Nem

kevés ez, tudom jól, de ki is jár annak, aki ilyen hatalmas családba beleszületett. A szobát nagy levegőt véve hagytam magam után, gyorsan kifutottam kedvenc bátyámra, a csaholyira, hogy valami módon mégiscsak búcsút vegyek gyerekkorom tanúitól, a mohával benőtt falaktól, a gőzölgő vizenyős területtől, vijjogó madaraktól, a hajnali vöröslő nap Ecsed környéki lustán ébredő sugaraitól. Összeszorítottam a szám, csak szemem lett kicsinykét párás, de hamar túljutottam a dolgon.

– Na kisasszonyka, örülsz? – bátyám kedvességéből hívott így, én pedig mindig azt éreztem, gúnyolódik, hisz személyem mitől is lehetne kedves számára. Osztania kell a vagyont, a hatalmat, velem és leendő férjemmel, bár gondolhatta úgy is, csak gyarapodik a jó férjnek való által.

– Igen. – Tudtam, nem hangzott meggyőzően, de ő is olyan volt, mint a többi férfi, asszonyszemélyre soha nem hallgatott, így azután nem vehette észre, hogy valójában semmi öröm nem volt a hangomban, és szememben sem a fényes jövő által ébresztett boldogság csillogott.

Felültem az egyik szekérre, intettem még egyet, és elindultam. Vissza sem néztem, nem is akartam, meg nem is igazán tudtam. Fejem mintha lecövekelt volna előre az út irányába, csak keszkenőmet szorongattam erőteljesen, azt sem tudtam, mivégre, de valami szokatlant mégiscsak tennem kellett a történések súlya alatt.

Bátyám sóhaja szinte alig ért el fülemig, lehet nem is szólt, csak én hittem azt.

– Légy kemény, Erzsébet, olyan, amilyennek illik egy magyar nagyasszonynak!

Ezután nem hallottam mást, csak a lovak dobbantásait, a szolgálk köhécseléseit, ásítózását. Egyébiránt nem szólt senki semmit. Zötyögött a kocsi a göcsörtös földes úton, rázkódtam én is a kerekekkel együttvéve. Nem gondoltam semmire, fejem olyan volt, mint egy üres hordó, úgy himbálózott helyén, tudomást sem véve arról, hogy talán most sírni, jajgatni kellene, potyogni a könnyeknek, sóhajtozni az elmúlás fájdalmától. Mert igaz, ezzel a nappal elmúlt fiatal lányságom, utat engedve a feladatokkal ellátott úrnőnek.

„Idvezlégy szentséges Mária, Istennek anyja, mennyországnak asszonya, Paradicsomnak kapuja és világnak asszonya. Te vagy kiváltképp való tiszta szűz.

Te fogadád Jézust bűn nélkül. Te szüled ez világnak teremtőjét és megváltóját, kiben nem kételkedem. Szabadíts meg engem minden gonosztól és imádj én bűnömért.”

*

Ahogy az úrnő őrzőivel kilépett az ajtón, hirtelen megszűnt a néma csend. Halk beszédfoslányok, majd egyre erősödő hangok, sikoltások töltötték be a termet.

Az asztalnál már nem ült senki, mindenki menekülni igyekezett, ha az ajtóban álló öröktől csak úgy lehetett volna. Ám nem úgy volt, mert azoknak még parancs lett kiosztva:

– Nagy István özvegye Jó Ilona, Boda Jánosné Beniczky Kata, Szócs Benedek özvegye Szentes Dóra, Ujvári János ügyis nevezett Fickó, állíttassanak elő!

– Kegyelem, nagyuram, nem vagyunk mi semmiben sem vétkesek!

– Ti voltatok az áldozatok kínzóí, ölöí! Vigyétek!
– Intett a nádor embereinek.

Azok pediglen közrefogták a nevezett személyeket, és hiába sivalkodtak, mint a vágási malacok, kivitték őket, fel a csejtei kínzókamrába, a kaputorony tövibe. Itt azután egyesével kezdték őket vallasni. Dorka asszony volt az első, kit az úrnő is megnevezett, ő került legelőször a tortúrázó kezei közé. Tüzes vassal kezdték legelőször is szurkálni a meztelenre vetkőztetett nőszemélyt. Szerencsétlen ordított a fájdalomtól, vele ordítottak a mozdulatlanra kötözött többiek. Az égett hús illata, sercegése gyomorforgató volt. Legelőször Fickó engedte ki a vacsora bent rekedt maradékát, majd sorban a többiek.

– Bevallok, bevallok mindent – visította az asszony-személy, de még nemigen bíztak benne, még egy kicsinység megégették itt-ott.

– Halljuk asszony, mi volt, hogy is volt?

– Megöltünk sokakat, mind az úrnő parancsára – nyögte ki a szerencsétlen.

– És hol vannak most elveszejtve?

– Itt is vannak a kastély udvarában, kik akkoriban haltak meg, késő ősszel, októberben. Halálra kénosztatta az asszony őket, nem ettek, nem ittak, kikötözve álltak a hidegben. Itt kaparták el őket először is az udvarban, ötükre pedig pelyvát hánytak a veremben.

Abbahagyták az asszonyszemély kínzását, következtek a többiek, azok pediglen már félájultak voltak a félelemtől. Fickót ütni-verní kezdtek vasdarabokkal, főleg az egyik keze fejét, melyet teljesen szakadozottá vertek. Ő is hamar beszélni kezdett.

– Igen, minden úgy volt, ahogy Dorkó asszony elmesélte – hörögte fájdalmában a férfi.

A kínzások addig tartottak, ameddiglen mindegyik személy elsorolta, hogy lent a kastélyban is van egy leány, az egyik szobába betéve, amit ispotályosszobának hívnak, de csak kínzanak benne. Többen pediglen az udvarban vannak eltemetve. Pihentek egy kicsit a tortúrázók, majd újrakezdték dolgukat, miközben a fáklya homályos fényénél valaki írogatni kezdte, ki miként vallott csakúgy elsőre. A kamrát betöltötte a füst, az égett hús és a hányadék szaga, a kínzottak jajgatása, nyögdecselése.

Thurzó György nádor úr csak egy pillanatra nézett be:

– Ha készen vannak, szállítsák őket Biccseré!

– Kegyelem, kegyelem, nagyúr, nem vagyunk vétke-

sek, mindent elmondtunk, ami történhetett! – sikoltozták a férfi után, de teljesen feleslegesen, nem hallotta azt már meg senki sem. Ezután pedig, úgy ahogy voltak, szekerre dobálták őket egytől egyig, és elindultak Biccseré vele!

*

A nádor emberei nemigen végeztek félmunkát, ha feladatukat kellett megoldani. Végigcsörtettek a kastély minden helyiségében, az ispotályosszobába is benyújtották fáklyáikat, de a látványtól rögtön vissza is hőköltek. A vérszagtól, rothadó hústól bűdös levegő hirtelen megtorpanította őket. Az első leheletvétel után azonban nagy garral törtek be, fáklyáik teljes egészében megvilágították a szoba falait, melyet a felröccsent vérfoltok tettek szinte egészében pirossá.

– Nádor úr, nádor úr, ide, ide! – ordibálták egymás szavába vágva, miután a látványtól teljesen magukhoz tértek.

Thurzó nádor meg sietve vette útját az ordibáló hangok irányába, kellemes érzet futott végig hájas testén, tudta, hogy megvan, ami még szükségeltetik terveihez. Merthogy eltervezett ő mindent jó előre, feleségét is belevonván a feladatokba.

– Hadd, lám csak, mi történik itt? – furakodott be a helyiségbe a tisztelettudó sorfal közepette. – Vérszomjazó asszonyok műve ez, más nem is lehet.

Hirtelen nyöszörgést hallottak, akkor vevék észre a szerencsétlen leányt, ki földre dobált szalmán szenvedett. A nádor intett embereinek, azok közelítettek egyet a fáklyával, és mindjárt láthatóvá is vált az összevissza marcangolt sebes hát, mely egészen az eleven húsig ki volt vagdosva. Körülötte minden véres, és mintha utolsó hangjait nyöszörögné, pillanatok lehetnének neki hátra az e világból.

– Vízet a szerencsétlennek! – kiáltotta a nádor. – Holnapig nem szabad hagyni meghóni!

Az emberek futottak, és nagy szörnyűkódések közepette vizet hoztak és megittatták a némbert.

– Kutassatok tovább, a búzaverembe! – hangzott az újabb parancs, de a nádor már bizonyos volt dolgában, és kiadta a következő parancsot is:

– Járjátok végig a környező telepeket, és minden mozdulni bíró kisnemest, egyéb embereket holnap délutánra ide várók a kastély udvarába.

Amit a búzaverem tartogatott, arra nem igazán voltak felkészülve, de bizonyossá vált, hogy a vérszomjas gyiloktársak igazat vallottak. A búzaverem valóban hallottakat rejtett magában, mindegyiken csúnya sötét foltok éktelenkedtek, már ami maradt belőlük egyáltalán. De a nádornak itt is szerencséje volt, mert egy egészben maradt tetemet sikerült előkeríteni, aki mintha nem is régen hótt volna meg, teste tele mindenféle furcsa kelekkel, kivagdosott lyukakkal, kékülve-zöldülve. Ez

ám az igazi bizonyíték, gondolta a nádor, még hogy én nem járok el igazságosan egy főúri asszonnyal? Nem asszony ez, inkább vérszomjas fenevad, meg kell védeni többeket őtőle.

– Másnap délelőtt aztán az udvar tele lett a környék kisnemeseivel, és egyéb kíváncsiskodókkal, úgy váraoztak egymás mellé sorakozva, vajon mi az, amiért a hatalmas főúr, az ország nádora idehívatta őket. Hallották már, mi történt itt helyben a tegnapi sötétség idején, így azután kíváncsiságuk már megkapta az első adag táplálékot. Halkan beszélgettek, várták hát, mi az, ami a mai napjukat halálukig emlékezetessé teszi. Mi az, amiről mindenkor, mindenfele lehet beszélni, mert ők aztán többet tudnak majd sokaknál.

– Örülök, hogy eljöttek kigyelmetek. Tegnap este az asszonyt bűn közepette találtam, és úgy ítéltam, hogy be kell csukatni örökös időre. De hogy megvolt erre a magam jó oka és kötelessége, most megmutatom mindenkinek, aki itt láthatja, miként gyilkolt és kínozta az asszony. Hozzátok! – intett a kíséretének, és azok legelőször is a megkínzott leányt hozták előre. Az emberek némán bámulták egy darabig a leány vértől vöröslő, megvagdosott hátát, majd szinte egyszerre horkantak fel, „megérdemelte a büntetést az asszony”. Ezután hozták a meghóttat, annak a látványa csak fokozta a jelenlévők hitét, hogy nádoruk csak azt tette, amit tennie kellett.

– Jól nézzétek kigyelmetek, és vigyétek híré, amerre csak lehet, hogy mi történt a csejteji várban!

– Úgy lesz, úgy lesz! – bólogattak a jelenlévők, majd egy idő múlva elindultak haza azzal a jól feltett szándékkal, hogy elviszik az itten látottak híré, ahová csak lehet.

„Elindult Szűzanyám Józefát völgyébe,

Arra ment Szent Margit,

Azt kérdezte tőle:

Mit csinálsz itt, Szűzanyám?

Itt ülök és tartom szerelmes Jézusomat, mert ő beteg.

Sion völgyében hétféle gyümölcsfaágot és az Égi harmatokat

És fűrődj abban kisdéd Jézuskám

Mikor Jézuska megfürdik,

A beteg megkönnyebbedik,

Hetvenhétféle nyavalyából és szenvedésből,

Vedd ki ezen betegből minden betegséget!

Három angyal őriz engem,

Egyik fejtől,

Másik lábtól,

Harmadik a bűnös lelkemet várja.”

*

Hosszú út után a hintókocsi, melyben két belső szolgálómmal és Ilona dajkámmal helyezkedtem el, zötyögve érkezett meg a varannói kastélyház elébe. Anyyira

elfáradtam, hogy szinte alig hallottam a szekérvezető kiabálását, „itt, itt”. Már csak egy dolgon járt az eszem, de ezen is igen lassacskán, mi vár rám, ha erre a saras udvarra leteszem cipellőmet, rögtön kezdek a dirigálást, vagy lesz még kis időm szellememet valamilyen módon felfrissíteni. Látva azonban a velem utazó szolgálók téblábolását, gyorsan magam elé rendeltem a vár őrzőparancsnokát, felhívtam figyelmét, hogy mindennek rendben kell megtörténnie.

Udvaron az áprilisi szél hol erős, hol pediglen gyengülő ereje táncoltatta a takarításkor szétszóródott aranylós szalmatörekeket, rokolyámat is megigazgatta kissé játékos ereje. Széttekinthettem volna akár vidáman is, de sújtott a felelősség mázsás nehezéke, ezért a belső szobába érve igyekeztem azonnal számba venni a legfontosabb teendőket. Ilona ugyan erőteljeskedett, hogy pihenjek valamicskét, de csak a tagjaim fájtak szokatlan módon, egyéb bajom szerencsére nem volt. Tudnom kellett a vendégek elhelyezkedését illetőleg mindent, ennek hiányos volta és nem szokásos lehetősége sérthette rokonaimat. Drugeth asszonyok nagyon kényes nőszemélyek voltak egytől egyig, mind meglévő és leendő családom legbenső tagjai, megkülönböztetett figyelemmel voltam köteles feljűk fordulni. Volt dolgom tehát elég. Csak egy rövidke időre pihenhettem szobám támlásszékén, hátamat némiképp kiegyensúlyozva, erőt véve tizenöt évem minden nehezékével szemben.

Varannó egyébiránt kedves helye volt szívemnek. A gyors folyású szomszédos Tapoly némiképpen emlékeztetett gyerekkorom mocsaras világára, legalábbis a terjengő zamatos levegőt illetően. A fűszeres Lomnicavölgy az újdonság varázsának érzetét keltette bennem. Igen, talán az új utamon, mint hűséges szolgálóleánya nemes Nádasdy Ferencnek, még a boldogság madara is errefelé vetődik néhanapján. Ha ezt hittem, kellemes izgalommal igyekeztem az esküvői előkészületekkel. Menyasszonyi felszerelésem, ruhám, cipellőm már a fedeles ládában várták sorsuk beteljesülését, egyéb ruhaneműimmel együtt. Tíz szekéren éppen tíz láda került az ecsedi várból a varannói kastélyba, leendő férjürem örülhetett, hogy a birtokokon kívül árva leány létem ellenére is megfelelő apróságokkal rendelkezem. Voltak igazán kedvenc tárgyaim, mint például a gazdagon faragott támlásszékem, ezt megőriztem az elkövetkező éveimnek. Míves terítőim, selyemmel, arannyal néme-

lyik átalszöve, és a családi fészek melegét, illatát őrző medvebőrök, faliképek is sorra előkerültek a ládafiából. Esküvőm napjára helyére került minden. Sejtettem ugyan, talán nem véglegesen, mert férjürem döntését még nem ismertem, nem tudhattam, hol szándékozik közös életünk folyását elkezdni. Ez már azonban fölöttem állt, és csak remélhettem, hogy az én tetszésemet is elnyeri óhaja.

Gyorsan eljött hát az este, a legeslegutolsó, amikor még leányfővel feküdtem le. Már itt volt május nyolcadik napja, mikor is nyoszolyámat el kellett hagynom, és egy másikban nyugovóra térnem. Az oszlopos ágy függőnyeit most nem engedtem behajtani Sárának, aki lefektetésemkor segédkezett. Csak feküdtem moccanás nélkül a hátamon, keresztbe tett kézzel és esti imámat sokszorosan ismételtetem, miközben a teliholdat lestem, mely ablakomon keresztül rőt világosságot biztosított álmodozásom és fogadalmaim, kérelmeim számára.

HAMANA ZSOLT

A kecske és a róka

A kecske születése óta járta a pusztát élelem után kutatva, de mindig csak annyit talált, amennyire épp szüksége volt. Pedig nem volt válogatós. A mohát, a zuzmót ugyanúgy szerette, mint a pázsitot. Egy nap a kecske megelégedte a sok fölösleges csatangolást és úgy döntött, hogy ő is pocokra fog vadászni, mint a róka. A pocokból annyi volt a pusztán, mint égen a csillag, az első hetekben mégsem fogott egyet sem. Látta ezt a róka, aki alkut ajánlott az éhes kecskének.

– Ha megtanítalak pockot fogni, akkor te is megmutatod, hol találom a pusztában a legfinomabb zuzmót.

A kecske beleegyezett, és néhány nap alatt kiismerte, hogyan tudja agyonütni a pockokat patájával. A döglött állat bűze azonban annyira undorította, hogy nem tudta lenyelni.

– Róka, te hogy vagy erre képes?

– Az ösztöneim parancsolják – mondta a róka, és hegyes fogait a kiéhezett kecske nyakába mélyesztette. Utána abba az irányba indult el, ahol a kecske szerint a legfinomabb a zuzmó a pusztában.

A sas, az üregi nyúl és a galamb

A sas szárnyfesztávolsága volt a legnagyobb az erdőben. Minden madár tisztelettel beszélt róla, az aljnövényzetben megbúvó egerek és egyéb rágcsálók egyenesen rettegték vérszomját, ha kellett, még áldozatot is bemutatnak neki. Például ha egy üregi nyúl úgy érezte, hogy öreg, akkor önmaga feküdt ki jól látható helyre, vagy ha ellenkezett, kifektették. Egyébként otthon így beszéltek: Jaj, jönni fog a sas, és elvisz, ha nem eszed meg a búzacsírád, kisfiam. Egy nap a sasnak is fiókái lettek. Az egyik kiköpött olyan lett, mint az apja. Nagy, erős, igazi vadász. Ellenben a másik repülni is alig tanult meg, a fészekből sem szívesen járt ki, ha tehetne volna, ma reggel is a saspiacra megy, de az apja közbeszólt.

– Véres karmok!

– Galambbal kezdjük! – majd ezzel a lendülettel ki is lökte kisebbik fiát a fészekből, aki annyira azért tudott repülni, hogy kövesse bátyját.

Na, galambok patakon túl.

Az öcs el is indult, átrepült a patakon, túl az odvas

fán, és amikor már majdnem elérte a bagoly tornyát, hirtelen a mellkasának csapódott egy döglött galamb. Majd még egy és még egy. A földre zuhant, ahol már várták az üregi nyulak és nyolc vászonzsákba csomagolt galambtetem.

– Bátorzkodtunk összeállítani egy kis csomagot az erdő legjobb galambdúcából, ha megtenné a sas úrfi, hogy egy pillanatra kitátja a száját, és vár öt másodpercet, amíg a sült galamb a szájába repül, így, köszönjük, még egy kis vér a stratégiailag fontos pontokra, mellkas, csőr, karmok, húzza ki magát, így, mehet.

Tanulság: igenis van, amikor a sült galamb a szánkba repül.

Az emberszabásúak és a béka

Már hetek óta a gorilla és az orangután vitájától volt hangos az esőerdő. Nem tudták eldönteni, melyikük hasonlít jobban a bolygó uralkodó fajához, az emberhez. Az orangután szerint egyértelműen ő, mert az ember a gorillában *csak önmaga torzképét, lemeztelenített és ugyanakkor csúf állati köntösbe burkolt mását pillantja meg.* A gorilla szerint ez lehetséges, de meri-e egyáltalán az orangután

tagadni, hogy a gorilla emberi vonásai *tökéletlenségükben is megszégyenítően hűnek bizonyulnak az eredetihez.*

– Ez csak egy vélemény, kedves gorilla, mondhatni Darwin-tagadó eretnokség. Olvastam, hogy brit kutatók szerint a gyűrűsujj hossza dönt közöttünk, ez egyébként a tesztoszteronnal is összefügg, amiből az orangutánnak lényegesen több van, mint az Önök fajában bárkinak is.

– Állj!

A hang az égből jött. Egy óriási foszforeszkáló béka jelent meg a gorilla és az orangután előtt.

– Tudják, hogy amit beszélnek, csak egy tudományos hablaty, minden alapot nélkülöző szófolyam, amíg az erdő szelleme, a békatotem ki nem választja a két vélemény közül a relevánsat?

– Nem.

– Javaslom, éjjel vigyék el a világító rétre gondolataikat pergamenen lejegyezve, és tegyék a foszforeszkáló békatotem alá. Mire hajnalban visszamennek, a békatotem meghozza döntését.

Így is lett. Kiderült, hogy a csimpánz hasonlít a legjobban az emberre.

Tanulság: jobb, ha nem rejtjük béka alá a véleményünket.

DUDICS EMESE

90/60

kicsalja a kilencvenet
odavágja a hatvanat
nem érti mi a baj

negyvenet arra
hogy mégsem

negyvenet arra
hogy nem velem

negyvenet arra
hogy majd máskor

negyvennel rövidebb
a varázspálcám

negyvennel fakóbb
a fényem

negyvennel nagyobb
a csend

negyvenet arra
hogy mégsem

negyvenet arra
hogy nem vele

negyvenet arra
hogy végül megpattan bennem
valami

százalék
százalék

száz a lék

BÁCSI ISTVÁN

A ház

Régen szeretett sétálni. De ide, a házához, ide nem szeret. Busszal jár dolgozni, mert az olcsóbb, ideje meg van. Pár perc séta csak a buszmegállótól. De többnek tűnik. Alkonyodik, péntek délután van, az utca üres. Kinyitja a kiskaput, majd bezárja maga után. Futólag körülnéz. Holnap járdát alapozok – gondolja.

A házban még érezni a új ház illatát. Lerakja a táskát és a kabátot a cipős tetejére. Még mindig nem fűrtam fel a fogast – jut eszébe. A táskából a hűtőbe rakja a szalámit és a tejet, a kenyeret a hűtő tetejére. Most nem vett sört, de még kettő van a hűtőben. Az egyiket kivesszi. Megszólal a telefonja. Férfihang érdeklődik, holnap délelőtt megnézné a házat. Tíz órában egyeznek meg. A sört az asztalon hagyja, még nem bontotta ki. Kinyitja az ablakokat az alsó szinten, majd fenn is. Szeret szel- lőztetni. Éva ebben is az ellentéte, képes egész nap ki se nyitni az ablakokat. Kimegy, elszív egy cigarettát. Aztán becsukja az összes ablakot, és bekapcsolja a fűtést.

A felső szinten van a négy szoba. Kettő gyerekszoba, egy a vendégeknek, és a hálószoba. Többször is körbejár minden szobát. A gyerekszobákban a zoknin keresztül is érzi, hol vannak az aljzatban fektetve a fűtéscsövek. Alig tudta rá összeszedni akkor a pénzt, de ebből nem engedett. Éva veszekedett is vele eleget, hogy feleslege-

sen elpazarolja a kevés pénzt, mert elég lenne a radiátor is. Sűrűn fektette, hogy a gyerekeknek kellemesen langyos legyen a padló. Jani azt mondta: igazad van, Imre, a gyerekekre vigyázni kell. Főleg a lánygyerekekre, hogy ne fázzon fel. Éva ezért is haragudott rá. Miért beszéled meg a dolgainkat velük, nem tartozik rájuk – mondta. De a többiek is mindent megbeszélnek a kollégákkal. Ez nem is csoda, már több mint tíz éve dolgoznak együtt így négyen. Mindent tudnak egymásról, és bíznak egymásban.

Az egyik gyerekszobában leül a padlóra és a kezével végigköveti a meleg vonalakat. Sokáig matat így. Látja a lányokat a kellemes hőmérsékletű padlón ülni, amint azzal az okos arcukkal minden figyelmüket a játéknak szentelik. Aztán feláll, sóhajt egyet. Kifújja az orrát, és ingujját a szeméhez nyomja. Lent kinyitja a sört, és leül a nappaliban a heverőre, amin aludni is szokott. Amíg kortyolja a sört, a tévé távirányítóját nyomkodja. Egyik műsor sem köti le, kinyomja. A sör nem esett jól, már nem volt hideg. Soha nem szokta leinni magát, két sör az adagja. A másik sörre gondol. Jó hideg, izzad az üveg, ha kiveszem – mondja félhangosan. De nincs kedve hozzá. A karjait masszírozza, így estére már egyre jobban fájnak. A könyöke, a dereka meg a gerince is. És a lábai is. Ha fáj, akkor van – szokta erre mondani Jani, mert neki mindenről van véleménye. Imre az összes falazótéglát egyedül hordta be a telekre, meg még ezer-

nyi mást is. És a házon is mindent maga csinált, amihez nem kellett szakember. Így olcsóbb, elég lesz a pénz – bizonygatta magának.

Korán megfürdik, és befekszik az ágyba. A tévét nem kapcsolja be, de nincs sötét, mert az utcáról beszűrődik egy kis fény. Lefekvés után maszírozza a végtagjait meg a derekát. Akkor egy kicsit jobb. Az ember, ha egy mákszemnyit is tud segíteni magán, tegye meg – szokta mondani Jani. Így forgolódik sokáig. Végül elhelyezkedik hanyatt fekvésben, és egy ideig a beszűrődő fény rajzait nézi a mennyezeten meg a falakon. Majd becsukja a szemét. Mostanában mindig azon a filmen alszik el, amit belülről vetít.

Látta magukat a kétszobás, öreg kockaházban. Az anyósa már özvegy volt, amikor Évával házasodtak. Meglesztek az egyik szobában – mondta nekik. Nem volt rossz anyós. De ha veszekedtek, persze hogy mindig a lánya pártjára állt. Szórával elmegy – mondta Jani az anyósról. Amikor megszülettek a lányok, akkor már nagyon kicsi volt az a szoba. Este, ha összebújtak, előbb megvárták, hogy mindenki elaludjon. Aztán némán ölelkeztek, nehogy a lányok meghalljanak valamit. Mi is lábujjhegyen szeretkeztünk, amikor apósoméknál laktunk – mondta erre Jani. Évával ezerszer végigbeszélték, hogyan lesz az építkezés. Éva mindig kipirult és még szebb lett, amikor a leendő házukról álmodoztak. Fájt a türelmetlenség, amivel várták, hogy belekezdhessenek.

Aztán elkezdtek. Éva az elején minden hétvégén kijött, és izgatottan figyelte a ház kibontakozását. Később már ritkábban tartott vele. A gyerekekkel kell maradnom – mondta –, nem hagyhatom őket mindig a nagymamukra. A ház lassan épült. Munka után rohant a házhoz, többnyire éjfél volt már, amikor hazaért. Éva már aludt olyankor. Gyakran még csak fel sem ébredt, amikor melébjött az ágyba. Hétvégén is dolgozott, még vasárnap is. Vigyázz, Imre – intette Jani –, nehogy Déva vára legyen az a ház! Ezt eleinte nem értette. Vagy inkább nem akarta érteni, nem hitte. De Janinak mindig igaza volt.

Sötét minden, amikor felébred. Soká lesz még világos, ilyenkor ősz végén már későn kel a nap. Kávét tesz fel, kimegy és rágyújt. Benn lassan issza a kávét, nagyon lassan. Később visszafekszik az ágyba. Ébren van, de lehungya a szemét. Megint filmet vetít. A másikat.

Szina, a villanszerelő jön szembe a mozgólépcsőn. Imrére néz egy pillanatra, biccent, aztán néz előre egyenesen, mint mindig. Szina már nem mosolyog. Soha. Csak néz előre. Ha viccet kezdenek mesélni, ő elmegy. Csak tőmondatokat mond, egy nap legfeljebb hármat. Ezt mindenki tudja a villanszerelőről. Aztán a fiút látja. Szina szőke ember, de a fia fekete hajú. Már születésekor is hosszú, fekete haja volt. Eleven, okos gyerek. Szina mindig büszkélkedett vele. A cégnél mindenkinek megmutatta a fiáról az új képeket. És mesélt. Hogy a gyerek a maketten már zárja az áramkört, és a sodrott

eres rézvezetékeket is összeköti sorkapoccsal. A fiú két-éves volt, amikor a drótot a konnektorba dugta.

Sokáig fekszik így, már süt a nap. Csengetnek. Pontos ember – gondolja. Többször is csengetnek. Aztán kiabálást hall, az ember kinn hallózik, a házat köszöntgeti hangos „Jó napot!”-tal. Majd csend lesz. Most nem vetít, csak röpködnek a gondolatai összevissza. Ház, anyós, Éva, a veszekedések, a lányok, Szina, a drót. Az a nap, amikor Éva azt dőfte a szívébe, élj a házaddal! Eszébe jut a sör. Kikászálódik az ágyból, a sörrrel az asztalhoz ül. Vagy fél óráig kortyolgatja. Aztán végére megy. A fürdőszobában elővesz egy új felmosórongyot. Újra visszafekszik. Ébren van. Kinn lassan besötétedik. Gondolatai csaponganak, képkockák kergetőznek az agyában. Órákig fekszik így.

Csak másnap alkonyatkor szánja rá magát az ágy elhagyására. Egy kevéskét aludt is az éjjel, de inkább csak gondolkozott. Már mindene fáj a sok fekvéstől. Sóhajt egy hosszút, és felkel. Lassan, bizonytalanul jár. Végére megy, majd a fürdőszobába. A felmosórongyot teleszívatja vízzel. Kimegy a csöpögő ronggyal. Lábai rogyadoznak, a látása homályos. A konyhában a rongyot akkurátusan a kőre teríti a konnektor elé. A drótot már napokkal előbb idekészítette. Forgatja a kezében. Szép egyenes, tömör rézhuzal. Csupasz. A rongy hideg és vizes. Teleszívja a tüdejét, benn tartja a levegőt. A drót remeg. Behunyja a szemét.

Az olvasó látogatása

Csendes téli este volt. A kandalló békésen dorombolt, mint egy öreg kandúr a langyos padkán. Áhítattal ültem az íróasztalomhoz. Éreztem, hogy most írni fogok. A családom már nyugovóra tért, a házban ünnepélyes csend és béke. A lelkemben is. A tollat és a papírt már előbb idekészítettem. Egy pillanatig elgyönyörködtem a formás, kicsi üveg pohárban dúsan pompázó tokaji aszú szépségében. Mélyen beszívtam az illatát, és kortyoltam egyet. A szétáradó élet a lelkemig átjárt. Felvettem a tollat. Már hónapok óta nem írtam egy sort sem. Körülnéztem a tágas nappaliban. A ház összes helyisége közül ezt szerettem a legjobban. – Istenem, végre megint írok! – sóhajtottam.

– Legfőbb ideje! – szólalt meg egy mély hang. – Igen – válaszoltam gépiesen, amikor belém hasított a felismerés. Rémülten néztem hátra. Balra mögöttem, a kedvenc fotelemben egy középkorú, rendkívül erős felsőtestű férfi ült. Engem nézett.

– Legfőbb ideje! – ismételte meg újra. A dermesztő félelemtől a székbe gyökerezett az ülepem.

– Mi, mi, mit keres? – dadogtam.

– El kellett jönnöm – válaszolta. – Mielőtt újra ír, jobb belátásra kell bírnom – folytatta. A jeges félelem nem tágított. Alig tudtam megformálni a szavakat.

– Ki maga? – kérdeztem.

– Az olvasója – válaszolt. – A többieket is én képviselem.

– Milyen többieket?

– Az olvasóit.

A szívem még mindig vadul kalapált. Az olvasó komor arca és hideg tekintete semmi jót nem ígért.

– Mit akar tőlem? – kérdeztem akadozó nyelvvel. A szám teljesen kiszáradt, kortyolnom kellett az aszúból.

– Nem folytathatja ezt tovább!

– Mit?

– Maga egy tömeggyilkos! Mit képzel, meddig tűrjük ezt?

A megdöbbenéstől szólni sem tudtam. Továbbra is áthatóan nézett, és folytatta.

– Maga az írásaiban csupa szeretnivaló alakot rajzol meg. Mi megszeretjük őket, mert halljuk a szívverésüket, és az érzéseik tiszták, akár a mieink. És maga ezeket az alakokat mind megöli!

– De hát... – próbáltam védekezni, de belém fojtotta a szót.

– Mondja, mit ártott magának az a szerencsétlen flótás? Megszereti a nőt, őszinte szerelemmel. A nőnek sem közömbös, mert finom lélek, és imponál neki a tiszta ember rajongása. Maga pedig vízbe öli a fickót! Miért nem adta neki a nőt? Megérdemelte volna!

– Az a férfi beteg volt! – kiáltom kétségbeesetten.

– Maga a beteg! – mondta ellentmondást nem tűrően.

– Vagy ott van például a képviselő. Végre felmutat egy becsületes politikust. Együtt küzd a lelkünk vele reménytelen harcában a korrupció és az árulás ellen. És erre maga? Odadobja az ellenségeinek, akik a halálba taszítják!

– Nem győzhetett, mert...

– Győzhetett volna, de maga irigyelte tőle a dicsőséget! Ám mindez eltörpül az égbekiáltó bűn mellett, amit elkövetett!

– Miféle bűn?

– Az elveszett osztály! Mondja, meddig süllyed még? Nem volt elég a sok becsületes, magányos hős, akiket mind eldobott? Most már gyerekeket gyilkol?

– Hiszen az egy megtörtént eset! Azt próbáltam feldolgozni a kisregényben – magyarázkodom.

– Frászt! Maga a beteges hajlamait éli ki! Nézzen már végre szembe azzal a szörnyeteggel, aki maga! A fiam most elsős gimnazista. Mint azok a gyerekek! Ebben az életkorban egy fiú még büntelen. Lehet belőle akármi. Tele van tisztasággal és heroikus jóakarattal! De magának ez mit sem számít, magának nem kell a reményteli jövő! Legalább a szülők eszébe jutottak, mondja?

Teljesen magamba zuhantam ennyi igazságtalanság súlya alatt. Vendégem nem kegyelmezett, folytatta.

– Ezért kellett most eljönnöm. És ha kell, újra eljövök – mondta, és megtáncoltatta combvastagságú felkarja

hatalmas izmait. A verejték csorogni kezdett az arcomon, ő pedig tovább beszélt.

– Mi, olvasók, úgy határoztunk, hogy maga ezentúl egyetlen pozitív hőst sem ölhet meg! Minden írásában győzni kell a jónak! Ha nem így fog írni, visszajövök és megbüntetem az olvasók kívánsága szerint. Nem bújhat ki úgy, hogy nem ír! Írnia kell!

Fagyhullám futott végig a gerincemen, mozdulni sem bírtam. Láttam a sötét jövőt, láttam a schwarzeneggeri

alakot, amint az ajtómból még visszamennydörgi: asztalaviszta! – és tűztenger borítja el otthonomat.

Verejtékben gőzölögve ébredtem. Csend volt, életem párja békésen szuszogott mellettem. Hirtelen belém döbbsent, hogy egy perce még sarokba szorított író voltam. Elborult aggyal rohantam ki a hálószobából.

– Takarodjon a nappalimból! – üvöltöttem. – Egy sort sem írtam a maga baromságaiból! Én nem is vagyok író!

OROSZI ZSUZSANNA

Lélekmozdulat

A férfi aznap nem sietett haza. Sétálni akart. Megismerni, vizsgálat alá venni azt a helyet, amiről az a lány olyan sokat beszélt. Ott, a Ménesi úton a tavaszt kereste. Azt, ami nem az övé volt, nem ő látta. A gyerekei anyja mesélte mindig: itt van, akkor is, ha tél ül mindenütt, vagy nyárban pihen a város, és ősszel is, ha bújva, kacagó kukucsálásban is, de itt van. Sokat hallotta létezni a virágzó útszéli fáival, a szitáló szirmokkal, a szégyenlősen melengető fölragyogtató napsugarakkal, a szelőlenséggel, a békéltető csöndességével, a bolond, kis cinkéivel.

– „Tudod, az ember – kezdte a nő mindig lelkesen – a Móriczon vágtazik vadul, türelmetlenül kerülget mindenkit, bosszús, ha nem siethet eléggé: a fölpirosuló lámpa, a jövő és elszaladó, baktató mások, kutyák, galambok akadályozzák, és egyre kétségbeesettebb rohanásba hajszolják. A Himfy lépcsőn még gyorsan fölkapatsz, de fönt... ott, igen, ott: a Ménesi úton megtorpanasz, körül nézel, fegyelmezed kapkodó légzésedet, lassan, mintha csónakáznál, elindulsz. Elindulsz azok felé a mondatok felé..., megtudod végre, ki vagy, oda, ahol már várnak a barátok, a bátorítók, a fontosak..., s lassan evezel a ma már csak kolostor-épület irányába. Veled ring az illat, az őrangyal illata, ami biztosan befon. Nézed a fákat, átmelegít a nap, s nárciszok színezik meg látásodat, hogy boldogan érkezhess meg.”

S a férfi öltönyben, a barna kezításkával fölcaplatott a Szület utcán. Egészen addig a házig, ahol élni kellene, a régvolt szőlők elkorhadt gyökerei fölé épített házban. Szemével birtokba vette az ablakokat, a pergő festékű rolót, az erkélyt – elszívni ott egy cigarettát egy lélekösszehúzó színes alkonyatban! –, bepillantott a borostyánnal befutott kertbe – mint egy sok évtizede gondozatlan falusi sír, ahonnan nem ásták ki és úzték el egy elfeledett élet utolsó földi emlékét. Hiányzik innen a kerti hinta, a homokozó s a mandulafák. Itt lehetne az édenünk, virágozna, teremne, virágozna, teremne, virágozna... elfagyyna. Rendre elfagyyna. Kőkerítés kelle-ne ide, boltozatos fülkével, benne rikitó muskátli, vagy mindegy, de virág, ami szép, s föl az erkélyre is, lepje el, burkolja be étellel, puhítsa fel a geometriát. Lassan betelt az ittléttel, lassan elindult a Villányi út felé. A Ménesi kereszteződésénél egy darabig még állt. Alapos akart lenni, mindent észrevenni, megérteni: tölgyet a táblával, a gondozott facsemeték, kutyaszar, a villák előtt szélesedő udvarok. Kerítés az egyetem körül elég széles ahhoz, hogy kényelmesen járnunk lehessen rajta, egy gyereknek mindig lesz erre kedve. A járda az út felé lejt. A kolostor...? Magas, zárt kerítés, gyommentes virágoskert.

A férfi aznap nem sietett haza. Nem, nem maga miatt, talán magáért is, de a nő miatt nem. Aki mindig azt mondta neki, sokáig várta, s hogy elképzelni sem tudta,

ki lesz a szerelme, szorongott: hátha még sincs, akivel minden olyan természetes.

– S a férfi, ő nem szorongott? Miben bízhatott? Honnan tudhatta volna? Hátha mégsem ez a lány?! Mondhatná, rá várt egész életében, s könnyen lehet, ez nem igaz. Messziről jött, sok nehezét hozott, erős volt a teste, nyitva volt sarokig tárva a lelke. Jó volt a kényyszerű és lágy kapcsolódás ehhez a testhez, ehhez a lélekhez, mert egyszerre volt puhán befogadó és nagyon elfogadó. Nem, ő nem akart megmentő herceg lenni, nem kíváncozott a súly alá, hisz mindig könnyűségre áhítozott. Egyszerű, szabadító megoldásokra. Idegen lelkek, lélekgenerációk szövevényét kardvágással elintézni. Ám a királyfit már a kapuban várták, történetekkel, s ezzel a tavasz-émléssel: *„a Himfy lépcsőn még fölkapatsz, s fönn elindulsz oda, ahol otthon vagy, boldog vagy, hol már nem kell bemutatkoznod, mindenki tudja, ki vagy, s várnak már a barátok, a bátorítók, a fontosak...”*. – Boldogság? Biztos ez? Így érezte, szagolta, tapintotta? Nincs itt semmi. Nincsenek mondatok senkitől..., csend van, üresség. Ha volt is valaha, talán megőrzött ebből valamit? Hol van Cervantes, Petőfi, Shakespeare? Ki, melyik mondta: „nincs itthon tej”, „jól vagy?”, „kinőtte a cipőt a gyerek”, „hát ez a spiné...”. S azt: „eladtad egy ócska kagylóért közösunket, a hitemet, a sárga tulipános menyasszonyi csokromat, fiaink és kislányunk világra jövetelét”? Melyik adta a szájába: „mi-

ért nem mentem el tőled akkor áprilisban?” Elmenni... elmenni könnyű, kilépni, felrúgni, szétzúzni... felszabadító. Feszegetni a határokat, mint egy gyerek. Pofon ütni a kellemetlenkedőket, engedély nélkül megcsókolni azt a nőt, akit épp megkívánok, elutazni oda, ahová eszembe jut. Vergődni az egyre szilánkosabb, egyre nevetségesebb testemben, hogy a rövid, hatásos, mindentlehet-történésben érezzem az izgatót. S akkor, abban a kitartott pillanatban valakinek érezhetem magam, akit nem érdekel a folytatás, csak az, hogy bátor vagyok, akit nem érdekel a folytatás, a döntés bennem születik, s mindenki körülöttem már csak az én színjátékom bábfigurája lehet. Akkor nincsen bocsánatkérés, nincs tisztelettanúsítvány! Nagy sorsot akarnék, részvétet, bukást, lehetőséget. A férfi fölvetette a fejét, dühös volt. Nincs is itt a másik, gondolatban mégis vele veszekszik, mégis őt birkózza és a táskában levél a konyhaasztalról: *„Elmúlt. Az árvalányhajtenger már nem nekünk küzd a széllel, mások fogócskáznak a felújított sümegi vár pincéjében, s más ül a turulra, hogy elolvassa a drágának a világirodalom összes szerelmes versét, s lassan elfelejtem én is, hogy ezt ígérted, s hogy hittem: szeretsz, megérkezés vagy, vagyok, megváltódhatunk egymásban, s minden lehet.”* *„Ha voltál is nekem, egy perc káprázata volt, egy emlék emléke, s én kedvesemet, férfimet a canterburyi katedrális kövén hagytam élettelenül. S már oda is a távolból cipeltem, érezve*

közben távozó valódat. A kertben néhány perc, óra, vagy ki tudja hány év múlva a rom gyönyörű kapuján más »édese« vonult át spleenes pózban, s nekem nem maradt senki se.”

„Nem mindegy, kivel osztod meg magad, lehet, nemi bajt kapsz csupán.”

– Gőg ez is, meg póz, meg fölény, a fájdalomé, meg ürügy, hánytatóvödörnek láttatni magunk, ha nem kapunk annyi szeretetet, amennyire szükségünk volna. Ez zsarolás! Engem nem lehet zsarolni! És Dinant? Elragadta volna az örülten sodró Meuse, ha el nem kapom. Éreznie kellett azt a szilárdságot, erőt a szorításomban, ahogy magamhoz húzom. S én is csak őt fogtam, belé kapaszkodtam, a nyálkás lépcsőfok tartott mindkettőnket. Megtartott. Partra húztam. Kezébe mézeskalácsot adtam. Rohantam az autóért, száraz ruháért.

„Fáj! Fáj, hogy a szót újra kell teremteni, hogy az »édes«, ahogy az szólított az én számba még igazan beférjen...”

A férfi aznap már nem sietett haza. Keresett valamit. A szorongás, a félelem ellen valami természeteset, ami belülről támad, ami nem kábít, hanem megértet, ami kiemel, tartósít valamit ebben a földi létezésben: a jót. Magából is a jót, annak a lánynak, nőnek, gyermekei anyjának szeméből kiolvasott jót. Szüksége van rá. De most csak a rosszkedvet viszi a Ménesin, le a Himfy lépcsőn, a törött, bibircsókás aszfalton, a kosz és hányásfoltok jelölte ösvényen. A Villányi úton ténfereg és sodródik, a villamos ragadja el, pedig a férfi aznap nem sietett haza. Nem várta senki, csak a tulajdonosukat vesztett tárgyak. A póni, a lendkerekes autó, a kék tányérok, az angol szótárak, a gyönyörű fehérneműk szűzi garmada várakozott a soha-ünnepre.

KÓSA SÁNDOR

Jövő idő

(*futuro imperfecto*)

Vasárnap lesz, az a nap, amikor sétálni fog az egymásra merőleges utcák könnyen áttekinthető hálózatában, tudni fogja – mert nem először lesz a Karib-tenger mellett –, hogy a főtér e nap központi helye, ha azt akarja majd, hogy történjen valami, akkor feltétlenül oda kell mennie. De most még nem, egy nagyon hangulatos utcán tesz rövid sétát, és hallani fogja a zenét, a reggae és a helyi, venezuelai ritmusok elképesztő keveredését. Egyáltalán nem kommersz ez, fogja gondolni, sőt, a zene az utcára kitett, hatalmas hangszórókból fog áradni, a ritmus követhetetlenül zseniális, nem appercipiálható, vagyis nem lehet előre kiszámítani, hogy mi történik majd ott a ritmusszekcióban, viszont az énekes ellenpontoz, mintegy a ritmuson kívül kerül, magas hangon énekel (falzett), de a szöveget így is érteni fogja. A hangszóró erőterében egy öregasszony és egy fiatal lány áll, együtt énekelnek a dozból ömlő férfihanggal, de a hangjuk nem lesz hallható, csak a tátogást fogja látni, ahogy közelebb kerül, és alig fogja tudni otthagyni őket, ezzel a dallammal együtt. Ezt a zenét fogja majd állandóan keresni, míg ebben az országban lesz, most pedig be fog fordulni egy kis utcába, kiér a térre, le fog ülni egy üres padra, még lesz hely, még kora délután lesz. Ahogy ott fog ülni, árnyékban, pihenő, nézelődő férfiak között, egy

fehér iguána ereszkedik majd lassan lefelé egy jakarandafa törzsén, a helyiek nem fognak meglepődni, annál inkább a térre tévedő turista kisgyermeké, hangos tetszésnyilvánítással fog odaszaladni, mert az iguána ekkor már lenn lesz a földön, és nagyon mulatságosan tud járni, a kisfiú meg is torpan majd, nem fogja tudni eldönteni, hogy ez az állat veszélyes-e rá nézve, vagy sem, hátra is fordul majd a mamához, és ekkor, ahogy ott ül majd a padon, már nem tudja követni az eseményeket, nem fogja látni a mama reakcióját, mert balról, a periferikus látás segítségével érzékeli, hogy egy lány úszik be a képbe.

Mariquita, így fogják hívni a lányt, ő megy majd elöl, keresni fog egy helyet a tengerparton, hogy leülhessenek, de minden árnyékos hely foglalt lesz, későn fognak érkezni, már délután lesz, és nézni fogja a lányt, nem tud betelni a látvánnyal, egy elhagyatott, magányosan álló pálma árnyékában letelepednek majd végül, a lány lassan ejti a szavakat, hogy mindent értsen, és tényleg mindent érteni fog, még többet is, a gesztusok nyelvét is, ilyen egyszerű itt a trópusokon az ismerkedés, a passzátszél állandóan fújni fog, hűsíti majd őket. Meg fogja kérdezni Mariquitától azoknak a szigeteknek a nevét, melyeket már harmadik napja lát a szállodájának ablakából, és a lány tudni fogja a nevüket, egytől egyig, már sorolja és mutatja is. Néha hajók fognak feltűnni a szigetek között, mert hosszú lesz a délután, sokáig fognak beszélgetni, a testi érintéstől sem fognak tartózkodni, közben, vagy ezalatt Rubén Dárió verse fog eszébe jutni: „Zulukaffer és büszke madinga / keverék ez a lány, a Dominga”, Mariquita is keverék, gyönyö-

rúék teste arányai, és órák óta ülnek már annak a pálmafának az árnyékában, és nem fogják megenni az állandó beszélgetést, egyszer majd feláll, elmegy a parti sétány mozgóbüféjéhez, és vásárolni fog trópusi gyümölcsökből összemixelt, jégbe hűtött italokat, hogy sokáig bírják ezt a végtelennek tűnő délutánt. Jobbra a házak teteje fölött a messzeségben az Andok keleti nyúlványainak zöldre csipkézett vonulatai fognak magasodni, igen, be lesznek szorítva a hegy és a tenger közé. Mikor uta-

zol tovább? fogja kérdezni Mariquita, Holnap délelőtt Ciudad Bolívarba, válaszol majd. De jó!, mondja majd a lány, miénk ez a hosszú este, és valóban már esteledik, itt a trópusokon ez gyorsan megy végbe, ki fognak gyűlni a parti sétány kandeláberei és a tengerből hajóinak lámpásai, a passzátszél a mulatók felől zenefoszlányokat hoz majd feléjük, de őket ez nem fogja csábítani, nem mulatni akarnak, hanem kettesben lenni majd, ahol szem nem fogja látni őket.

VARGA KRISZTA

Gerhard Amberger bakter

Gerhard Amberger bakter tulajdonképpen utcaseprő volt.

Egy nagyváros központjában élt.

Régen, hosszú ideig bakter volt a külvárosban. Olyan régen és olyan hosszú ideig, hogy ő maga sem emlékezett már, meddig. Annyi ideig, hogy ha hivatalos helyen az adatait kérték, röviden így felelt: Gerhard Amberger: bakter.

Aztán a sorompókat villamosították, nem volt szükség többé bakterekre, s neki maradt a söprögetés a zsúfolt belvárosban. Az emberek azt beszéltek, olyan öreg, hogy csodaszamba megy, hogy él. Ami különös, mert nem nézett ki többnek ötvenévesnél.

Gerhard Amberger agglegény volt. Egyedül élt szobakonyhás emeleti lakásában.

Éjjelente, mikor más ember aludt, ő föl-alá járkált sötét szobájában. Egészen addig, míg a nyitott ablakon át valami fény derengett be. Apró, fűrgé holdsugarak hullottak a szemközti bérház tetejére, és csengettyűkacagással csúszkáltak le a tetőcserepeken. Egyre többen, egyre szaporábban, míg méltóságteljes lassúsággal megjelent maga a Hold, és megült a szemközti ház kéményének tetején. Az ablakon át bebámult, egyenesen Gerhard

Amberger szemébe. Hideg tekintettel, mereven nézte egy percig, majd megszólalt:

– Te már megint nem alszol?

– Ismét összegyűltem éjjeli tárgyalására végeláthatatlan múltamnak. Olyan régen kezdődött, hogy a vége ködbe vész el – válaszolta G. Amberger.

– Ugyan, ugyan, hát hogyan lehetséges? Nem látszol többnek ötvenévesnél – szólt a Hold enyhe mosolyra húzva szája szélét.

– Mindenkit beidézek. Kevés a kivétel. Sok a kölyök. Röhögnek. Tulajdon torzságuk tükörképe vagyok, csakhogy a *tükröket ők már rég összetörték*. A nők se jobbak. Ha nem néznek le, beléd szeretnek. Esetleg mindkettőt.

– Látom, mindenki sorra kerül – lehelt arcába pókháló-gúnnyal a Hold. – A bíróság kissé kényszeres.

– Embert keresek.

– Ó, s az milyen volna? – kerekedett el a Hold képe.

– Szemedbe néz, ejt egy könnyet és továbbmegy.

A Hold erre nem válaszolt. Mert már odébbállt a szemközti ház kéményének tetejéről.

– Valahogy így – mormolta Gerhard Amberger, és elaludt.

Négy óra múlva csörgött az óra, indult dolgozni. Ahogy ballagott lefelé a lépcsőházban, a földszintről messzire felhallatszott a Bucsi család szokásos hajnali

készülődése. „Kelj már fel fiam, elkésel a nulladik óráról! Húzd a zoknidat! Mi lesz így belőled? Ha így folytatod, utcaseprő leszel!”

Gerhard Amberger összehúzta magán a kabátot, és kilépett az utcára. Még sötét volt. Villamosra szállt. Sietett az irodába, hogy felvegye narancsszín mellényét, és megkapja szerszámaint.

Elsőnek egy buszmegeállóban kezdte a munkát. Sokan vártak a buszra. Többek közt egy férfi gyerekkel. A férfi halkán, visszafogott indulattal beszélt a gyerekhez, mint aki suttog és kiabál egyszerre, a gyerekek vörös fülekkel, mereven bámulta a járdát. Mikor G. A. melléjük ért a söpörgetéssel, ennyit hallott: „Nem tudod. Már megint nem tudod. Nehéz fogság, nem súlyos rabság. Mit nem lehet ezen megjegyezni? Hát hiába könyörög neked az ember, egy nyomorult verset nem tudsz hiba nélkül elmondani? Úgy akarod végezni, mint ez a bácsi?” – s fejével finoman Gerhard Amberger felé bökött.

Gerhard Amberger elsöpörte a csikkeket a megeállóból, és ment a következő járdaszakaszhoz. Kora délután kiözlöttek a gyerekek az iskolából. Gerhard Amberger épp egy teret söpört tisztára, mikor egy csapat gyerek szaladt szembe. Az egyik fiúcska kipirosodott képpel kissé a többiek előtt szaporázta lépteit. A mögötte jövő gyerektömegből elkurjantotta magát egy nagyobbacska szeplős fiú:

– Hé Kaposi, nem köszönsz apádnak? – és gúnyosan vigyorogva Gerhard Amberger felé biccentett. Az elől siető fiú lába a földbe gyökerezett. A gyerektársaság tagjai fojtott izgalommal figyelték, mi következik. A következő pillanatban a fiú megfordult, és dühtől torz arccal rontott a nála valamivel nagyobb szeplősre, aki a meglepetéstől egy lépést hátrált, majd támadója lendületétől a földre zuhant. Az utcán hemperegtek a többiek hangosan biztató, lelkes koszorújától övezve.

A következő éjjel ismét ébren találta G. Ambergert. A Hold ismét benézett hozzá. Az ablakon át egyenesen a szemébe.

– Hát Te már megint nem alszol?

– Nem.

– Hogyhogy? – kérdezte alig észrevehető mosollyal. De Gerhard Amberger szikáran válaszolt.

– Tudod, mért. Tudsz mindent. Azt is, hogy kérni akarok tőled. Azt is, hogy mit. A kérdés, hogy megteszed-e?

– Miért tenném? – kérdezte a Hold komolyodó képével.

– Mert szórakoztatlak. Élvezed ezt a pár percet, amit nálam töltesz minden éjjel. Felüdülés az öntudatlanul hortyogó testek és mozdulatlanságba dermedt tárgyak örökös monotonijához képest. Az öntudatlanul ébren lévő testek sivár süketségét nem is említve. Velem tudsz beszélni. Azonkívül kárörvendő vagy. Egyszóval: szórakoztatlak.

Csönd támadt.

Pár pillanattal később a város összes utcaseprőjének ablakán egyszerre sütött be a Hold.

Az alsorosokban, az emeleteken, az utcai és udvari ablakokon. A különös természeti jelenség nem tartott tovább egy pillanatnál. Ugyanebben a pillanatban a város összes utcaseprője ugyanazt a mondatot hallotta.

Másnap furcsa nap virradt a városra. Pontosabban az volt furcsa, hogy nem történt semmi különös, valami mégsem volt rendben. Reggel feljött a nap, és mint rendszeren, az emberek készülődtek munkába, iskolába. A busz- és villamosmegállóknál eldobott szemét, csikkek hevertek szanaszét. Másnap minden hasonlóan zajlott. A harmadik nap reggelén a várost szélteben-hosszában ellepte a szemét. Így a város lakói fintorogva indultak reggel dolgozni, lábujjon járva. Ezen a délutánon senki nem ment sétálni. Az emberek hazamentek, magukra zárták az ajtót. A következő nap reggelére a szemét nem tűnt el, ellenkezőleg. Bokáig gázoltak benne. A polgármesteri hivatalt valósággal ostromolták, a telefonok folyamatosan csöngtek. Délután a rádióban bementék, hogy a városban „rendkívüli állapotot” hirdettek. A híradó külön foglalkozott a témával, telefonon kapcsolatba léptek a város polgármesterével:

– Mi az oka annak, hogy a városban sztrájkolnak az utcaseprők, és hogyan lehetséges, hogy a sztrájk nem terjedt át az egész országra? – kérdezte a riporter.

– Úgy, hogy nincs sztrájk.

– Már megbocsásson, láttuk a képeket, a várost valósággal elöntötte a szemét. Az emberekben felvetődik a kérdés, miért nem törekednek konszenzusra, akár engedmények árán is.

– Már minden lépést megtettünk az ügyben. Minden követelést kész voltunk teljesíteni, de nem jött létre megállapodás.

– Miért nem?

– Mert nincsenek követelések. Az illetékesek kijelentették, nem sztrájkolnak.

A riporter annyira meglepődött, hogy bár lendületesen kapta szájához a mikrofont az új kérdés számára, egy pillanatig nem jött ki hang a torkán. Ezt a pillanatot használta ki a polgármester:

– Ezúton felhívom a figyelmét mindenkinek: idény-munkásokat keresünk köztisztasági alkalmazott munkakör betöltésére, aki még ma este jelentkezik városunkban, azt emelt óradíjjal alkalmazzuk. Biztosítom a lakosságot, ha kell, vidékről érkező vendégmunkások segítségével, de a szemét holnap reggelre el fog tűnni.

A város polgárai megkönnyebbülve tértek nyugovóra. Másnap reggel a szemét csaknem térdig ért az utcán. Az emberek munkahelyük helyett a polgármesteri hivatal felé vették az irányt. A polgármester az épület előtt állt ziláltnak, ingujjban hadonászva magyarázott:

– Értsék meg kérem! Mindent megtettünk, mindent! Végül már olyan órabért kínáltunk az utcaseprésért, amit egy keresett ügyvéd sem utasítana vissza.

– Akkor hogyan lehetséges, hogy nem jöttek munkások? – kérdezte a riporter az országos tévécsatornától, aki épp a polgármesterrel próbált „exkluzív interjút” készíteni.

– Jöttek, előzőnlötték a várost. Munkába is álltak, de amint felvették a munkaruhát, meggondolták maguk, eldobták a seprút és a lapátot, letépték az egyenruhát, és kivétel nélkül ugyanazt mondták: „Én nem fogom az utcát seperni, belőlem nem lesz utcaseprő.”

A riporter erre elfordult a polgármestertől, és tragikus arckifejezéssel mondani készült valamit, de megpillantotta a tömegben észrevétlenül munkálkodó Gerhard Ambergert, amint feltűnés nélkül szedegeti a

szemetet. Szemvillanás alatt mellette termett, miközben folyamatosan kommentálta az eseményeket:

– Máris sikerül szóra bírni egy illetékest – s ezzel G. Amberger orra alá dugta a mikrofont.

– Uram, mi okozta az elmúlt napok rendkívüli történéseit? Ki áll az események hátterében?

– Nem tudom. Én nem mentem dolgozni.

– Éppen azt szeretném Öntől megtudni, hogy miért nem. Mit szerettek volna elérni: magasabb bért, szociális juttatásokat, kedvezőbb munkakörülményeket?

– Nem.

– Akkor mi volt ez, valamiféle demonstráció?

Gerhard Amberger belenézett a kamerába, s azon át az ország lakóinak szemébe.

– Pusztá jó tanács, s ha most megbocsátanak... – fioman biccentett, majd hátat fordított a döbbszent híradósnak és az országnak, és söpörte tovább a szemetet.